

Administracinė byla Nr. I-3454-596/2018

Teismo proceso Nr. 3-61-3-02017-2018-4

Procesinio sprendimo kategorijos: 20.2.3.2; 37.6; 55.1.3

(S)

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS
S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. lapkričio 14 d.

Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš Jūratės Gaidytės-Lavrinovič, Egidijos Puzinskaitės ir Jolitos Rasiukevičienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

viešame teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo A. N. skundą atsakovams Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos valstybei, atstovaujamai Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, **dėl sprendimo panaikinimo, įpareigojimo atlikti veiksmus ir neturtinės bei turtinės žalos priteisimo.**

Teismas

n u s t a t ė :

Pareiškėjas A. N. kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas: 1) panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Departamentas) 2018 m. gegužės 18 d. raštą 2S-1615; 2) įpareigoti Departamentą atlikti teisingą teismo nuosprendžiu pareiškėjui skirtos laisvės atėmimo bausmės su įskaitymais pabaigos datos paskaičiavimą ir nustatymą, atsižvelgiant į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) 2017 m. gruodžio 12 d. išaiškinimą administracinėje byloje Nr. A-2234-624/2017, nustatant Departamentui terminą šiam veiksmui atlikti; 3) priteisti iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Departamento, 400 Eur neturtinei žalai atlyginti ir 5 Eur turtinei žalai atlyginti.

Paaikina, kad 2015 m. kovo 21 d. buvo suimtas įtariant padarius nusikalstamą veiką, numatytą Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 22 straipsnio 1 dalyje ir 129 straipsnio 1 dalyje. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2015 m. kovo 23 d. nutartimi pareiškėjui skyrė kardomąją priemonę – suėmimą 2 mėnesiams, terminą skaičiuojant nuo 2015 m. kovo 21 d. Kardomoji priemonė buvo taikoma iki 2015 m. gegužės 21 d. 16 val. Daro išvadą, jog 2 mėnesių suėmimo terminas buvo viršytas 1 para.

Nurodo, jog LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-2237-642/2017 pažymėjo, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas, 2015 m. kovo 23 d. nutartimi skirdamas kardomąją priemonę, nutarė paskirti kardomąją priemonę – suėmimą – dviem mėnesiams, šį terminą skaičiuojant nuo pareiškėjo sulaikymo dienos, t. y. nuo 2015 m. kovo 21 d. LVAT padarė išvadą, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas apibrėžė šio sulaikymo termino pradžios skaičiavimo dieną, todėl dviejų mėnesių suėmimo terminas baigėsi ne 2015 m. gegužės 21 d., o, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 100 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, 2015 m. gegužės 20 d. Pareiškėjo teigimu, LVAT pripažino, kad pareiškėjas tardymo izoliatoriuje buvo neteisėtai laikomas vieną parą. Taip pat nurodo, jog LVAT, nagrinėdamas priteistinos žalos sumą, minėtoje nutartyje nurodė, kad visas laikas, kurį pareiškėjas praleido tardymo izoliatoriuje, t. y. nuo 2015 m. kovo 21 d. iki 2015 m. gegužės 21 d., yra įskaičiuotinas į paskirtos laisvės atėmimo bausmės laiką.

Pareiškėjo vertinimu, kadangi LVAT konstatavo, jog jo suėmimas buvo vykdomas du mėnesius ir vieną dieną, todėl šis laikas turi būti įskaičiuotas į bausmės atlikimo laiką.

Pažymi, kad šiuo atveju yra ginčijamas Departamento ilgą neteisingai paskaičiuotas ir neteisėtai taikomas laisvės atėmimo bausmės terminas, o būtent laisvės atėmimo bausmės pabaigos data, neteisėtai pridodant laisvės atėmimo papildomas dvi paras. Teigia, jog Vilniaus pataisos namų pažymos apie paskaičiuotą ir pareiškėjo atžvilgiu taikytiną bausmės atlikimo terminą ir Departamento atsakymai tiesiogiai įrodo, kad Departamento administracija vengia atlikti prašomus veiksmus, ignoruoja ir nesivadovauja LVAT išaiškinimu bei bando tiesioginių funkcijų atlikimą permesi kitoms valstybės institucijoms. Pareiškėjo teigimu, šį faktą patvirtina Vilniaus apygardos teismo 2018 m. birželio 21 d. nutartis (teikimas Nr. 1-135-870/2018) dėl pareiškėjo pateikto prašymo dėl laisvės atėmimo bausmės pabaigos termino nustatymo.

Nurodo, kad 2017 m. vasario 22 d. *pareiškėjui pradėjus atlikti teismo paskirtą 7 metų laisvės atėmimo bausmę, į kurią, vadovaujantis minėtoje LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartyje konstatuotu faktu ir išaiškinimu, turi būti teisingai įskaičiuotas suėmimo terminas nuo 2015 m. kovo 21 d. iki 2015 m. gegužės 21 d. (du mėnesiai ir viena diena), ir laisvės atėmimo bausmės pabaiga turi būti 2023 m. gruodžio 20 d., o ne, kaip teigia Departamentas, 2023 m. gruodžio 22 d.*

Taip pat nurodo, jog konstatavus, kad valstybės institucija padarė teisės pažeidimą, yra laikoma, kad pareiškėjas neišvengiamai patyrė tam tikros turtinės ir neturtinės žalos, kadangi valstybė, atstovaujama Departamento, neveikė taip, kaip turėjo veikti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 6.271 straipsnio prasme, ir dėl to yra pagrindas konstatuoti, kad pareiškėjui kilo atitinkamos pasekmės.

Pareiškėjas, atsižvelgęs į skundo pagrindą ir dalyką bei į nustatytas aplinkybes dėl vengimo ilgą laiką perskaičiuoti ir nustatyti teisingą bausmės atlikimo pabaigos datą, įvertinęs pažeidimo trukmę (ginčas trunka nuo 2015 m. sausio 2 d.), daro išvadą, kad jis patyrė papildomų neigiamų dvasinių išgyvenimų, fizinių nepatogumų, papildomą diskomfortą ir pažeminimą o taip pat ir turtinę žalą pašto išlaidoms (5 Eur), kurių nebūtų patyręs, jei valstybės įstaiga būtų tinkamai atlikusi jai įstatymo deleguotas funkcijas. Teigia, kad dėl atsakovo veiksmų jis patyrė neturtinę žalą, pasireiškusią neapsakomomis vidinėmis kančiomis, išgyvenimais, pažeminimu, emociine bei dvasine depresija, pablogėjusia saviverte, dirglumu, irzlumu, sumažėjusiomis bendravimo galimybėmis su šeimos nariais bei artimais jam asmenimis, kurių vertina 400 Eur (b. l. 35–40).

Pateiktame atsiliepime Departamentas su pareiškėjo skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Nurodo, jog Departamentas, gavęs pareiškėjo prašymą, jį informavo, kad pataisos įstaigos bei Departamentas neturi teisės savavališkai keisti teismo sprendime pareiškėjui numatytos bausmės termino ar savarankiškai vykdyti šio termino įskaitymo. Teigia, jog pareiškėjas, manydamas, kad jo teisės šiuo klausimu yra pažeistos, privalėjo nedelsiant kreiptis į Vilniaus apygardos teismą, kuris ir priėmė apkaltinamąjį nuosprendį bei paskyrė bausmę, nustatydamas į bausmės laiką įskaitytinus terminus. Kadangi Departamentas nesprenžia bausmės laiko įskaitymo klausimų, jis negali būti pripažintas subjektu, dėl kurio veiksmų ar neveikimo asmeniui kilo žala. Departamento teigimu, pareiškėjas nepateikė jokių Departamento neteisėtų veiksmų bei jam padarytos žalos faktinių įrodymų, todėl pareiškėjo skunde nurodytas prašymas priteisti iš Lietuvos valstybės neturtinės žalos atlyginimą neturėtų būti tenkintinas (b. l. 51–54).

Teismas

k o n s t a t u o j a :

Nagrinėjamos bylos dalykas – Departamento 2018 m. gegužės 18 d. rašto 2S-1616 ir pareiškėjo reikalavimo priteisti 400 Eur neturtinės ir 5 Eur turtinės žalos atlyginimą teisėtumas ir pagrįstumas.

Remiantis byloje surinktais rašytiniais įrodymais, nustatyta, kad pareiškėjas su 2018 m. balandžio 27 d. prašymu kreipėsi į Departamentą, prašydamas atsižvelgti į LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartyje pateiktą išaiškinimą dėl suėmimo skaičiavimo, į bausmės atlikimo terminą teisingai įskaičiuoti atlikto suėmimo terminą nuo 2015 m. kovo 21 d. iki 2015 m. gegužės 21 d. (2 mėnesiai ir viena diena), taip pat, atlikus teisingas įskaitas, teisingai nustatyti pareiškėjo laisvės atėmimo bausmės pabaigos termino datą, kuri turi baigtis 2023 m. gruodžio 20 d., o ne 2023 m. gruodžio 22 d., kaip nurodyta Departamento 2018 m. sausio 19 d. rašte Nr. 2S-220 (b. l. 55–57).

Departamentas, išnagrinėjęs pareiškėjo prašymą, 2018 m. gegužės 18 d. raštu Nr. 2S-1615 informavo pareiškėją, kad nei pataisos įstaiga, nei Departamentas neturi teisės keisti teismo sprendime nustatyto bausmės termino, savarankiškai vykdyti suėmimo terminų įskaitymo. Taip pat pasiūlė pareiškėjui kreiptis į Vilniaus apygardos teismą, kuris priėmė pareiškėjo atžvilgiu apkaltinamąjį nuosprendį ir paskyrė bausmę, nustatydamas į bausmės laiką įskaitytinus terminus (b. l. 58).

Nagrinėjamoje byloje sprendžiant skundžiamo Departamento 2018 m. gegužės 18 d. rašto 2S-1616 teisėtumo ir pagrįstumo klausimą, visų pirma, būtina įvertinti jo atitiktį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI), be kita ko, sudarančio prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, nustatančio viešojo administravimo principus, garantuojančio asmenų teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą, įtvirtinančio kitas viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje, 8 straipsnio 1 dalies reikalavimams.

Pagal VAI 8 straipsnio 1 dalį, individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos.

LVAT, savo jurisprudencijoje formuodamas VAI taikymo praktiką, ne kartą yra akcentavęs, jog visoms viešojo administravimo institucijoms yra keliami, be kita ko, VAI nustatyti reikalavimai, *inter alia* (lot. be kita ko), šio įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinta pareiga vadovautis viešojo administravimo principais (įstatymų viršenybės, objektyvumo, proporcingumo ir kt.), taip pat šio įstatymo 8 straipsnyje nustatyta pareiga priimamus individualius administracinius aktus pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomas priemones motyvuoti. Be to, šios institucijos yra saistomos gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr., pvz., išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012, 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013, išplėstinės teisėjų kolegijos 2014 m. balandžio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-816/2014, išplėstinės teisėjų kolegijos 2015 m. rugsėjo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1324-502/2015, 2018 m. rugpjūčio 22 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-365-415/2018).

LVAT praktikoje nuosekliai pabrėžiama, kad VAI 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog individualiame administraciniame akte motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Akte turėtų būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi, priimdamas administracinį aktą (žr., pvz., 2011 m. lapkričio 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶²-3506/2011, 2015 m. kovo 31 d. nutartį

administracinėje byloje Nr. A-1536-662/2015, 2018 m. spalio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-946-552/2018). Viešojo administravimo subjektai savo veikla turi nepažeisti teisės aktų reikalavimų, jų sprendimai turi būti pagrįsti, o sprendimų turinys atitikti teisės normų reikalavimus (LVAT 2016 m. gegužės 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-813-556/2016, 2016 m. spalio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1210-822/2016 ir kt.). Sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas (LVAT 2017 m. lapkričio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1833-442/2017, 2018 m. rugpjūčio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-4498-520/2018). Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar laikantis tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teismą, nagrinėjantį tokią bylą, skundžiamą viešojo administravimo subjekto individualų administracinį aktą panaikinti (LVAT 2012 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-212/2012, 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-2074-146/2016, 2017 m. liepos 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1096-858/2017, 2018 m. balandžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2244-1062/2018). Pabrėžtina, jog LVAT praktikoje laikomasi pozicijos, kad administracinis teismas, sprenddamas visuomeninius konfliktus, neturi pareigos už viešojo administravimo sistemos subjektą parinkti teisinį kvalifikavimą ir po to pats tą teisinį kvalifikavimą vertinti (žr., pvz., 2014 m. kovo 25 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-34/2014, 2016 m. rugpjūčio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2617-575/2016, 2017 m. rugpjūčio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-857-1062/2017, 2018 m. liepos 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1150-502/2018). Administracinių teismų pagrindinė paskirtis – spręsti ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 3 str. 1 d.) ir tokiu būdu ginti asmens teises santykiuose su valstybės institucijomis. Viešasis administravimas, visų pirma, yra siejamas su įstatymų ir kitų norminių teisės aktų įgyvendinimu, kurį vykdo viešojo administravimo subjektai (ABTĮ 2 str. 1 d.) (žr., pvz., LVAT 2014 m. kovo 25 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-34/2014). Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltą sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (LVAT 2013 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-658/2013). Kaip ne kartą akcentavo LVAT, esminė individualaus administracinio akto pagrįstumo sąlyga – turi būti nustatytos ne pavienės faktinės aplinkybės, o juridinių faktų visetas, būtinas ir pakankamas teisės normai taikyti (žr., pvz., 2012 m. liepos 20 d. nutartį administracinėje byloje A⁵²⁰-2294/2012, 2015 m. vasario 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A³⁹⁸-442/2015). Tuo tarpu pareigos nustatyti juridinių faktų visetą, būtiną ir pakankamą teisės normai taikyti, nesilaikymas nedera nei su gero administravimo principo, nei su VAĮ 8 straipsnio imperatyvais (LVAT 2016 m. rugpjūčio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2617-575/2016). VAĮ 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų nepaisymas ir konkrečių teisės normų nesusiejimas su objektyviais duomenimis (faktais) pripažintinas esminiu trūkumu, kai toks pažeidimas ne tik paneigia asmens teisę žinoti teisei priešingos veikos ribas, riboja teises į teisminę gynybą, bet ir ginčui persikėlus į teismą atima galimybę pastarajam suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo apimtį, o kartu visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą (LVAT 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-2359/2012, 2016 m. gruodžio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2957-520/2016).

Nagrinėjimu atveju įvertinus skundžiamo Departamento 2018 m. gegužės 18 d. rašto Nr. 2S-1615 turinį, darytina išvada, jog jis neatitinka esminių VAĮ 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų.

Įvertinus pareiškėjo prašymo Departamentui turinį, matyti, jog pareiškėjas iš esmės siekė, kad atsakovas nustatytų jo laisvės atėmimo bausmės pabaigos termino datą, atsižvelgdamas į LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2237-624/2017, kurioje teismas

konstatavo, jog Vilniaus miesto apylinkės teismo 2015 m. kovo 23 d. nutartimi paskirta kardomoji priemonė – suėmimas dviem mėnesiams, šį terminą skaičiuojant nuo 2015 m. kovo 21 d., baigėsi ne 2015 m. gegužės 21 d., o, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 100 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, 2015 m. gegužės 20 d. 24 val., todėl pareiškėjas tardymo izoliatoriuje buvo laikomas pasibaigus teismo paskirtam numatytam laisvės apribojimo terminui. Pareiškėjo vertinimu, jo laisvės atėmimo bausmės pabaigos termino data turi būti 2023 m. gruodžio 20 d., o ne 2023 m. gruodžio 22 d., kaip nurodyta Departamento 2018 m. sausio 19 d. rašte Nr. 2S-220. Tačiau Departamentas skundžiamame rašte, nepasisakydamas dėl prašymo esmės, savo pozicijos negrįsdamas teisės normomis, nurodė, kad nei pataisos įstaiga, nei Departamentas neturi teisės keisti teismo sprendime nustatyto bausmės termino, savarankiškai vykdyti suėmimo terminų įskaitymo ir pasiūlė pareiškėjui kreiptis į Vilniaus apygardos teismą, kuris priėmė jo atžvilgiu apkaltinamąjį nuosprendį ir paskyrė bausmę, nustatydamas į bausmės laiką įskaitytinus terminus. Nagrinėjamu atveju pažymėtina, jog pareiškėjas neprašė Departamento keisti teismo sprendime nustatyto bausmės termino, taip pat neginčijo, kad faktiškai jo kardomasis kalinimas truko nuo 2015 m. kovo 21 d. iki 2015 m. gegužės 21 d., t. y. laikotarpi, nurodytą apkaltinamajame nuosprendyje, įskaitytiną į bausmės atlikimo laiką. Iš skundžiamo Departamento rašto turinio matyti, jog atsakovas nevertino pareiškėjo 2018 m. balandžio 27 d. prašyme nurodytų aplinkybių, visiškai nieko nepasisakė dėl jo reikalavimo, atsižvelgiant į LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2237-624/2017, jo laisvės atėmimo bausmės termino pabaigą laikyti 2023 m. gruodžio 20 d., o ne 2023 m. gruodžio 22 d., kaip pareiškėjui buvo nurodęs Departamentas savo 2018 m. sausio 19 d. rašte Nr. 2S-220. Šios nustatytos aplinkybės suponuoja išvadą, jog skundžiamas Departamento 2018 m. gegužės 18 d. raštas Nr. 2S-1615 priimtas neišnagrinėjus pareiškėjo prašymo, todėl jis negali būti laikomas teisiškai pagrįstu ir motyvuotu.

Teismas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, sprendžia, jog negalima tokia viešojo administravimo subjekto veikloje susiklostanti teisinė situacija, kuri neužtikrintų teisinio tikrumo bei aiškumo šio teisinio santykio dalyviams. Nagrinėjamu atveju atsakovas privalėjo tinkamai išnagrinėti pareiškėjo prašymą, atsakydamas į jame pareiškėjo iškeltus reikalavimus, motyvuoti savo poziciją taip, jog motyvų išdėstymas būtų adekvatus, aiškus ir pakankamas, pagrįsdamas ne tik objektyviais duomenimis (faktais), bet ir konkrečiomis teisės normomis. Minėti Departamento rašto turinio trūkumai, t. y. tai, kad šis individualus administracinis aktas nėra pagrįstas konkrečiomis teisės normomis ir objektyviais duomenimis (faktais), jame nenagrinėtos pareiškėjo prašyme atsakovui nurodytos aplinkybės ir neatsakyta į pareiškėjo reikalavimą, VAĮ 8 straipsnio 1 dalies prasme yra esminiai, kliudantys asmenims įgyvendinti bei ginti savo teises ir įstatymo saugomus interesus, apibrėžti ginčo ribas, kas sudaro pagrindą administracinį sprendimą panaikinti. Nesant teisinio ir faktinio pagrindimo ginčo nagrinėjimo ribos tapo neapibrėžtos ir teismui buvo atimta galimybė patikrinti, ar tai padaryta pagrįstai. Išdėstytos priežastys lemia išvadą, jog Departamento 2018 m. gegužės 18 d. raštas Nr. 2S-1615 negali būti pripažintas pagrįstu ir teisėtu ir turi būti panaikintas kaip neteisėtas iš esmės, nes savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktui – VAĮ 8 straipsniui (ABTĮ 91 str. 1 d. 1 p.). Atitinkamai, klausimas (prašymas), esantis 2018 m. balandžio 27 d. dokumente, turi būti išspręstas iš naujo bei iš esmės, laikantis įstatymų nustatytų reikalavimų. Todėl Departamentas įpareigojamas iš naujo išnagrinėti pareiškėjo prašymą ir priimti naują sprendimą.

Teismui priėmus sprendimą dėl Departamento rašto panaikinimo ir paminėto įpareigojimo Departamentui įvykdymo, pareiškėjo skundo, teikto teismui, reikalavimas dėl Departamento įpareigojimo atlikti veiksmus, t. y. įpareigoti Departamentą atlikti teisingą teismo nuosprendžiu pareiškėjui skirtos laisvės atėmimo bausmės su įskaitymais pabaigos datos paskaičiavimą ir nustatymą, atsižvelgiant į LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. išaiškinimą administracinėje byloje Nr. A-2234-624/2017, nustatant Departamentui terminą šiam veiksmui atlikti, negali būti tenkinamas, todėl atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl pareiškėjo reikalavimo priteisti 400 Eur neturtinės ir 5 Eur turtinės žalos, jo teigimu, kilusios dėl Departamento neveikimo, vengiant perskaičiuoti ir nustatyti teisingą baudmės atlikimo pabaigos datą, atlyginimą, nurodytina, jog pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 42 straipsnio 1 dalį, turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų aktų, atlyginama CK ir kitų įstatymų nustatyta tvarka. CK 6.271 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto, nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Valstybės civilinė atsakomybė dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti (CK 6.271 str. 4 d.). Valstybės civilinė atsakomybė pagal CK 6.271 straipsnio 1 dalį atsiranda esant trimis būtinoms sąlygoms: 1) neteisėtiems veiksams (CK 6.246 str.); 2) priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (CK 6.247 str.); 3) teisės pažeidimu padarytai žalai (CK 6.249 str.). Nenustačius bent vienos iš minimų trijų viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei ar savivaldybei pagal CK 6.271 straipsnį nekyla turtinė prievolė atlyginti žalą.

Neteisėtumui CK 6.271 straipsnio prasme konstatuoti reikia nustatyti, kad valdžios institucijos darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jiems teisės aktais priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, pažeisdami bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Sprendžiant dėl atitinkamos valstybės valdžios institucijos (jos pareigūnų) veikos neteisėtumo, kiekvienu atveju yra būtina nustatyti, kokios konkrečios teisės normos, kurios reglamentuoja skundžiamos institucijos veiklą, buvo pažeistos, kaip būtent šie pažeidimai pasireiškė asmens, teigiančio, kad jis dėl tokių veiksmų (neveikimo) patyrė žalą, atžvilgiu, taip pat tai, ar atitinkamos pasekmės (jei jos nustatomos) atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

Teismas, vadovaudamasis išdėstytu teisiniu reguliavimu, įvertinęs bylos medžiagą, sprendžia, jog nagrinėjamu atveju šioje bylos nagrinėjimo stadijoje nėra pagrindo pripažinti, kad atsakovas neveikė taip, kaip pagal įstatymus privalėjo veikti, neįvykdė jam teisės aktais priskirtų funkcijų arba nors ir vykdė šias funkcijas, tačiau veikė nepateisinamai aplaidžiai, pažeisdamas bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai. Departamentui tinkamai neišnagrinėjus pareiškėjo prašymo, t. y. nesant priimto motyvuoto ir pagrįsto sprendimo, atsižvelgiant į LVAT 2017 m. gruodžio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2237-624/2017, nustatyti laisvės atėmimo baudmės pabaigos datą, teismas šioje byloje neturi galimybės įvertinti Departamento veiksmų (neveikimo), nustatant pareiškėjo baudmės atlikimo pabaigos datą, teisėtumo. Nesant vieno iš civilinei atsakomybei atsirasti ir atsakomybei dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų būtino elemento – neteisėtų veiksmų ar neveikimo – negali kilti civilinė atsakomybė. Tuo remdamasis, teismas atmeta kaip nepagrįstus pareiškėjo argumentus dėl neturtinės ir turtinės žalos atlyginimo ir plačiau dėl kitų civilinės atsakomybės sąlygų nepasisako.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84 straipsniu, 86–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 ir 2 punktais, 132 straipsnio 1 dalimi, 133 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo A. N. skundo dalį dėl reikalavimo panaikinti Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018 m. gegužės 18 d. raštą Nr. 2S-1615 „Dėl baudmės termino tikslinimo“ tenkinti iš dalies.

Panaikinti Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018 m. gegužės 18 d. raštą Nr. 2S-1615 „Dėl baudmės termino tikslinimo“ ir įpareigoti Kalėjų departamentą prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjo A. N.

2018 m. balandžio 27 d. prašymą ir priimti naują sprendimą, atitinkantį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Likusių pareiškėjo A. N. skundo dalį atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas apeliaciniu skundu Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, skundą paduodant šiam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai Jūratės Gaidytė -Lavriniči

Egidija Puzinskaitė

Jolita Rasiukevičienė